

Sygn. akt I UK 21/10

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 10 sierpnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Katarzyna Gonera

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania S.K .

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o wysokość emerytury,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 sierpnia 2010 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 4 czerwca 2009 r.,

- 1) uchyła zaskarżony wyrok i zmienia wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 grudnia 2008 r. w ten sposób, że odwołanie S. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 lipca 2008 r. oddala,**
- 2) nie obciąża S. K. kosztami postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Wnioskodawca od 1999 r. pobierał emeryturę nauczycielską, której podstawa wymiaru ustalona była w oparciu o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych 1989-1998. W dniu 18 lipca 2008 r. ubezpieczony złożył kolejny wniosek o emeryturę, przy wskaźniku wysokości podstawy wymiaru wynoszącym 191,34 % i zastosowaniu kwoty bazowej wynoszącej 1327,44 zł.

Decyzją z dnia 29 lipca 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał S. K. prawo do emerytury, której podstawę wymiaru ustalił od podstawy wymiaru dotychczas pobieranej emerytury nauczycielskiej, przyjmując do obliczenia części socjalnej świadczenia 24 % kwoty bazowej z daty nabycia prawa do nowego świadczenia.

Wyrokiem z dnia 2 grudnia 2008 r. Sąd Okręgowy, mając na uwadze dyspozycję art. 53 ust. 3 i 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz okoliczność, że od września 2002 r. do sierpnia 2005 r. ubezpieczony zatrudniony był na stanowisku dyrektora gimnazjum, a od września 2006 r. do sierpnia 2008 r., jako nauczyciel w Zespole Szkół Ogólnokształcących - stwierdził, że nie budzi wątpliwości fakt podlegania wnioskodawcy ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu po przejściu na emeryturę nauczycielską przez okres ponad 30 miesięcy. Mając powyższe na uwadze Sąd uznał za zasadne żądanie wnioskodawcy przeliczenia dotychczasowego świadczenia zarówno w części socjalnej, jak i części stażowej. Z tych przyczyn zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił wysokość emerytury ubezpieczonego przy przyjęciu kwoty bazowej z dnia złożenia wniosku o emeryturę w wysokości 2275,37 zł do obliczenia części socjalnej i części stażowej od 1 września 2008 r.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł organ rentowy, którą Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 4 czerwca 2009 r. oddalił jako bezzasadną. Sąd uznał, że stan faktyczny w niniejszej sprawie pozostawał bezsporny i został prawidłowo przedstawiony przez Sąd Okręgowy. Uzasadniając swoje rozstrzygnięcie Sąd Apelacyjny odwołał się do uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z 8 maja 2008 r. (sygn. akt I UZP 1/08).

Powyższe orzeczenie Sądu Apelacyjnego organ rentowy zaskarżył w całości skargą kasacyjną zarzucając naruszenie prawa materialnego: - art. 53 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (j.t. Dz.U. z 2004 roku Nr 39, poz. 353 ze zm.) przez jego błędną wykładnię polegającą na nietrafnym przyjęciu, że do wyliczenia emerytury, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru świadczenia o którym mowa w art. 21 ust. 1. i 2 ustawy należy przy wyliczaniu jej składnika za okresy składkowe i nieskładkowe przyjąć podstawę wymiaru obliczoną przy zastosowaniu kwoty bazowej z daty zgłoszenia wniosku o emeryturę;

- art. 21 ust. 2 pkt 1 cyt. wyżej ustawy przez jego niezastosowanie, polegające na pominięciu zawartych w nim reguł obliczania podstawy wymiaru świadczeń do wyliczenia wysokości emerytury w oparciu o dyspozycję art. 53 ust. 4 cyt. Ustawy;

- art. 15 cyt. wyżej ustawy przez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że zachodzą przesłanki do obliczenia emerytury na nowo w myśl dyspozycji tego przepisu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się uzasadniona, wskazany w niej problem prawny jest już rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy uchwałą składu siedmiu sędziów z dnia 10 września 2009 r., I UZP 6/09, OSNP 2010/5-6/72, w której przyjęto, że kwotę bazową obowiązującą w dacie złożenia wniosku o emeryturę na podstawie art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) przez osobę mającą ustalone prawo do wcześniejszej emerytury, która podlegała co najmniej trzydziści miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, uwzględnia się tylko do obliczenia części socjalnej później ustalonej emerytury (art. 53 ust. 1 pkt 1 i ust. 4 tej ustawy).

Skład orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela wyżej wskazaną uchwałę. W szczególności zgadza się z uzasadnieniem powyższej uchwały dotyczącym wykładni art. 53 ust. 1 pkt 1, w zakresie, w jakim odnosi się ten przepis do obliczenia wyłączone części socjalnej emerytury. Przed zmianą art. 53 ust. 1 pkt 1 stanowił, że emerytura w części socjalnej wynosi 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19. Po zmianie art. 53 ust. 1 pkt 1 stanowi, że emerytura w części

socjalnej wynosi 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4. Po zmianie art. 53 ust. 1 pkt 1 jednoznacznie zatem stwierdza, że nowe rozwiązanie z ust. 3 i 4 odnosi się tylko do części socjalnej emerytury. Uzasadnia to stwierdzenie, że kolejną emeryturę w części socjalnej ustala się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, chyba że zainteresowany po nabyciu wcześniejszej emerytury podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art. 53 ust. 1 pkt 1 w związku z ust. 3 i 4).

Skoro zatem przepisy ust. 3 i 4 odnoszą się tylko do części socjalnej emerytury (art. 53 ust. 1 pkt 1), a nie do jej części stażowej (art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3), to rozwiązanie zawarte w ust. 3 i 4 art. 53 nie dotyczy modyfikacji podstawy wymiaru emerytury. Nieuprawnione jest zatem założenie, iż przepis ust. 4 wyłącza stosowanie poprzedniej kwoty bazowej („tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru”) nie tylko do obliczenia części socjalnej, lecz również do obliczenia podstawy wymiaru nowej emerytury. Przepis ust. 4 nie ma samodzielnego znaczenia, gdyż ściśle łączy się z przepisem ust. 3 i zastosowanie obu odnosi się tylko do części socjalnej emerytury, albowiem ustawodawca tylko taki zakres ich działania wyraźnie zastrzegł w art. 53 ust. 1 pkt 1. Przepis ust. 4 wyłącza więc jedynie regułę, że nowej kwoty bazowej nie stosuje się do obliczenia części socjalnej później ustalonej emerytury (art. 53 ust. 1 pkt 1 i ust. 4). Inne zapatrywanie na znaczenie przepisu art. 53 ust. 4, łączone z wprowadzeniem aktualnej kwoty bazowej do obliczenia podstawy wymiaru nowej emerytury, nie jest zasadne, gdyż przepis art. 53 nie zajmuje się ustalaniem podstawy wymiaru emerytury. Przed jego zastosowaniem podstawa wymiaru musi być już ustalona (art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3). Pytanie o kwotę bazową w części stażowej emerytury nowej (zwykłej) po emeryturze wcześniejszej sprowadza się tylko do pytania o podstawę wymiaru poprzedniej emerytury. Ustawa emerytalna ściśle określa podstawę wymiaru poprzedniej emerytury a zarazem kwotę bazową przyjmowaną do jej ustalenia. Dla pierwszej emerytury podstawę wymiaru ustala się na podstawie art. 15 w związku z art. 19, a dla kolejnej na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1. Podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury stanowi podstawa wymiaru poprzedniej emerytury w

wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu emerytury (art. 21 ust. 1 pkt 1 w związku z ust. 2 pkt 1). W obliczeniu emerytury zwykłej po wcześniejszej nie ma zastosowania przepis art. 21 ust. 1 pkt 2, czyli nie jest możliwe ustalenie podstawy wymiaru nowej (powszechnej) emerytury na nowo w myśl art. 15. Wynika to z odniesienia reguły ustalania podstawy wymiaru nowej emerytury tylko do przepisu art. 21 ust. 1 pkt 1, czyli do podstawy wymiaru poprzedniej emerytury. Brak jest zatem podstawy prawnej, która pozwalałby przyjąć nową kwotę bazową do obliczenia podstawy wymiaru nowej (kolejnej) emerytury. Uzyskanie pierwszej emerytury łączy się z zastosowaniem określonej kwoty bazowej do ustalenia jej podstawy wymiaru i dalej emerytura powiązana jest z tą podstawą wymiaru emerytury. Podstawy tej nie zmienia przepis art. 53, w oparciu o który oblicza się później ustalaną emeryturę. Innymi słowy, dodane przepisy ust. 3 i 4 nie dotyczą zmiany kwoty bazowej w podstawie wymiaru emerytury. Przepis art. 53 ust. 4 wymaga tylko zmiany kwoty bazowej w części socjalnej emerytury, gdy zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wskazał za podstawę wymiaru emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art. 53 ust. 3 i 4 w związku z ust. 1 pkt 1).

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.